

Ibn Rushd 2019

- Folkbildningsrådets uppföljning av statsbidragsvillkor och statsbidragsberättigad verksamhet 2018

FÖRORD

Folkbildningsrådet fördelar och följer upp statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor. Folkbildningsrådet bedömer årligen om varje enskilt studieförbund uppfyllt kraven som ställs på mottagare av statsbidrag till folkbildningen. Folkbildningsrådet sammanställer resultaten av uppföljningen av studieförbundens statsbidragsvillkorade verksamhet i en uppföljningsrapport per studieförbund.

Statens stöd till folkbildningen kännetecknas av stor tilltro till studieförbundens förmåga att självständigt forma sin verksamhet. Staten formulerar det folkbildningspolitiska målet och syftena med stödet till folkbildningen, men inte målen för verksamheten; det är studieförbundens frihet att själva sätta upp målen för sin verksamhet.

Studieförbunden ska formulera mål för sin verksamhet, utifrån samhällets stöd till en fri och frivillig folkbildningsverksamhet och utifrån sin profil. Det är studieförbundet som är ansvarig anordnare av verksamheten. Statsbidraget ska användas för det ändamål det har beviljats för enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen och Folkbildningsrådets villkor.

I dokumentet *Statsbidrag till studieförbund – villkor och fördelningskriterier 2018* tydliggörs vad Folkbildningsrådet följer upp, kvantitativt och kvalitativt.

Folkbildningsrådets uppföljning sker genom insamling och analys av verksamhets-, deltagar- och ekonomisk statistik, insamling och analys av statsbidragsvillkorade handlingar och uppgifter, uppföljningsbesök vid studieförbundens förbundskanslier samt genom särskilda uppföljningsstudier.

INNEHÅLL

Studieförbundsprofil	8
Historia och folkrörelsekoppling	8
Syfte och strategiska mål	8
Organisationens karaktär	9
Verksamhetens karaktär	9
Statsbidragsvillkorade dokument och uppgifter	10
Organisatoriska villkor	10
Krav på uppgifter om statsbidragsmottagaren	10
Krav som ställs på studieförbundens verksamhetsredovisning (STUV) samt deltagarrapport	11
Krav som ställs på kvalitetssäkring	11
Krav som ställs på riktlinjer för folkbildningsverksamheten	12
Krav som ställs på systematiskt kvalitetsarbete på central nivå	12
Krav som ställs på systematiskt kvalitetsarbete på lokal nivå	13
Krav som ställs på systematiskt internt etik- och gränsdragningsarbete, centralt och lokalt	13
Krav som ställs på systematiskt arbete med risk- och väsentlighetsanalys	13
Ekonomi	14
Krav som ställs på årsredovisningen	14
Krav att redovisa hur eventuella överskott från statsbidraget används	14
Krav att redovisa användningen av den fasta delen av tillgänglighetsbidraget	15
Krav att revision ska genomföras av auktoriserad revisor	15
Krav på verksamhetens inriktning och verksamhetsstyrning	15
Studieförbundet ska ha ett system för cirkelledarutbildning	15
Studieförbundet ska arbeta aktivt för att erbjuda verksamhet i hela landet	15
Studieförbundet ska arbeta aktivt för att motverka alla former av diskriminering	16
Studieförbundet ska arbeta aktivt för att nå nya deltagare/deltagargrupper	16

Studieförbundet ska arbeta aktivt för att nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller deltagare med funktionsnedsättning	16
Studieförbundet ska ha mål- och styrdokument som beskriver de för verksamheten beslutade målen	16
Studieförbundet ska ha en handlingsplan för arbetet med tillgänglighet för deltagare med funktionsnedsättning	17
Studieförbundet ska ha en strategisk plan för arbetet med digital delaktighet	17
Studieförbundet ska arbeta aktivt för att integrera jämställdhetsperspektivet i folkbildningsverksamheten....	18
Verksamhetsvillkor	18
Studiecirkel.....	18
Krav på ledare i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet.	18
Krav på deltagare i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet	19
Studiecirkeln ska ha en plan för studiecirkelns genomförande och det arbetsmaterial som används	19
Krav på studiecirkelns och annan folkbildningsverksamhets omfattning.....	19
Annan folkbildningsverksamhet ska ha en dokumenterad plan för verksamhetens genomförande	19
Krav på kulturprogram	20
Krav på ledare i kulturprogram.....	20
Avgränsningar.....	20

Återrapportering av 2018 års verksamhet 21

Organisatoriska villkor 21

Överblick	21
Organisationen	21
Strategisk styrning	21
Medlemsorganisationerna	22
Demokrati.....	22
Uppföljning av "När tilliten brister"	23
Bristerna	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Åtgärderna	25

Kvalitetssäkring 27

Studieförbundet ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete centralt och lokalt.....	27

Studieförbundet ska bedriva ett systematiskt internt etik- och gränsdragningsarbete, centralt och lokalt	28
Studieförbundet ska genomföra ett systematiskt arbete med risk- och väsentlighetsanalys	28
Studieförbundet ska genomföra rimlighetskontroller	28
Internkontroll	29
Styrande dokument	31
Tillämpningsföreskrifter för rapportering av statsbidrag	31

Verksamhetsvillkor 32

Studieförbundet ska ha ett tydligt anordnarskap i all sin verksamhet, oavsett eventuell samverkanspart	32
Anordnarskap i dokumentationen	32
Anordnarskap i internkontrollen	32
Anordnarskap i Folkbildningsrådets arbete	32
Studiecirkel.....	33
Annan folkbildningsverksamhet	34
Kulturprogram.....	34

Ekonomi 36

Verksamhetens inriktning 37

System för cirkelledarutbildning	37
Aktivt arbete för att erbjuda verksamhet i hela landet	37
Aktivt arbete för att nå nya deltagare/nya deltagargrupper	37
Aktivt arbete för att nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller deltagare med funktionsnedsättning	38
Arbete med jämställdhetsintegrering	38
Arbete för att motverka alla former av diskriminering	38
Arbete med digital delaktighet	39
Arbete med tillgänglighet för deltagare med funktionsnedsättning	39
Redovisning av användningen av den fasta delen av tillgänglighetsbidraget	40
Arbete med risk- och väsentlighetsanalys	40

Grundläggande villkor 41

Studieförbundet ska vara en demokratiskt styrd organisation som agerar i enlighet med folkbildningens värdegrund och sina egna satta mål	41

Studieförbundet ska ha ett tydligt anordnarskap i all sin verksamhet.....	41
Mål- och styrdokument som beskriver de för verksamheten beslutade målen.....	41
Dokumentation av den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten	42
Redovisning av uppgifter som Folkbildningsrådet begär för att kunna fullfölja sitt myndighetsuppdrag.....	42
Årlig revision utförd av godkänd eller auktoriserad revisor	42
Redovisa en handlingsplan till följd av utvärderingen ”När tilliten prövas”	42

Tabellbilaga

44

Verksamhetsformerna	44
Förstärkningsbidraget.....	45
Demografi	45

Studieförbundsprofil

Enligt Folkbildningsrådets statsbidragsvillkor ska varje studieförbund vara en demokratiskt uppbyggd organisation med en egen styrelse. I Folkbildningsrådets tillämpning innebär det bland annat att varje studieförbund ska konstitueras demokratiskt av flera olika organisationer. Detta för att inget enskilt intresse eller organisation ska kunna förfoga över studieförbundets statsbidrag och inriktning. Varje studieförbund ska också ha en egen särart som speglas i verksamheten för att skapa en större mångfald. Detta kapitel behandlar därför studieförbundets bakgrund, målsättningar, organisering och verksamhet.

Historia och folkrörelsekoppling

Studieförbundet Ibn Rushd grundades 2001 av Islamska förbundet i Sverige och blev 2008 ett självständigt statsbidragsberättigat studieförbund efter en kvalificeringsperiod i Sensus regi. Ibn Rushd har sedan starten haft en mycket stark koppling till sina medlemsorganisationer som alla kommer från det muslimska civilsamhället.

Syfte och strategiska mål

Ibn Rushds övergripande vision är att muslimer ska vara en självklar del av det svenska samhället. Detta synliggörs genom Ibn Rushds målsättningar:

- Stärka och utveckla demokratin inom den muslimska folkrörelsen och bidra till att fullborda den svenska demokratin genom delaktighet, organisering och påverkan.
- Med folkbildning som verktyg göra det möjligt för människor att enskilt och i grupp utvecklas, stärkas i sin identitet och engagera sig i samhällsutvecklingen.
- Skapa större förståelse, respekt och tolerans människor emellan, detta genom kultur- och kunskapsinsatser.

Organisationens karaktär

Ibn Rushd har en tvåledsorganisation som präglas av en tydlig styrning från riksförbundet. Utvecklingen går mot att den lokala nivån ges ett större inflytande över och ansvar för verksamhet, ekonomi och kvalitet. Denna utveckling är en medveten strategi från riksförbundet i syfte att stärka det lokala och regionala inflytandet över verksamheten. Överföringen sker stegvis och i dialog mellan riksförbund och distrikt både på tjänste- och förtroendepersonsnivå.

Verksamhetens karaktär

Annan utbildning i religion (21,7 procent) och annan utbildning i främmande språk (25,5 procent) är tillsammans med historia (7,1 procent) de ämnen som lockar flest deltagare i studiecirkel. Övriga stora ämnen är naturvetenskap, matematik, samhällsvetenskap och livsåskådning, filosofi, logik och etik. Till skillnad från övriga studieförbund bedriver Ibn Rushd ingen egen musikverksamhet och har inte något kulturämne bland sina vanligaste ämnen. Ämnesvalet speglar sig också i kulturprogrammen där föreläsningar utgör 90 procent av alla kulturprogram.

I verksamhetsformen annan folkbildningsverksamhet är språk (39,5 procent) och religion (23 procent) de största ämnena tillsammans med övrigt konsthantverk (9,5 procent).

Statsbidragsvillkorade dokument och uppgifter

Kapitlet är en översikt av den återrapportering som studieförbunden ska lämna till Folkbildningsrådet för verksamhetsåret 2018. Innehållet i återrapporteringen diskuteras i nästa kapitel.

Organisatoriska villkor

Krav på uppgifter om statsbidragsmottagaren

Studieförbundet ska vara en registrerad ideell förening

Ibn Rushd har återrapporterat sitt registreringsbevis som ideell förening.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska ha en ansvarig styrelse

Ibn Rushd har valt styrelse i stadgeenlig och demokratisk ordning.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska vara en demokratiskt styrd organisation

Ibn Rushd har återrapporterat stadgar, årsmötesprotokoll samt beskrivning av hur deras demokratiska processer fungerar. Beskrivningarna lever upp till normen för demokratisk organisering i folkrörelsetraditionen, och bedöms därmed uppnå kravet på demokratisk styrning.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska ha minst tre medlemsorganisationer

Ibn Rushd har sju medlemsorganisationer.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Ha minst fem av förbundsstyrelsen godkända juridiska enheter som bedriver lokal folkbildningsverksamhet

Ibn Rushd har sex av förbundsstyrelsen godkända juridiska enheter som bedriver lokal folkbildningsverksamhet.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska ha en samlad folkbildningsverksamhet som omfattar minst 200 000 studietimmar

Ibn Rushd har redovisat 341 776 studietimmar i samtliga tre verksamhetsformer för 2018.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav som ställs på studieförbundens verksamhetsredovisning (STUV) samt deltagarrapport

Studieförbundet ska senast den 2019-01-20 redovisa komplett STUV och deltagarrapport till SCB

Ibn Rushd har redovisat komplett STUV och deltagarrapport till SCB.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav som ställs på kvalitetssäkring

Studieförbundet ska redovisa andelen utbildade cirkelledare

Ibn Rushd har rapporterat att 30 procent av deras ledare i studiecirkel och 34 procent av deras ledare i annan folkbildningsverksamhet har genomgått cirkelledarutbildning.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska årligen genomföra internkontroll av minst 5 procent av folkbildningsverksamheten

Ibn Rushd kontrollerade 21 procent av sin verksamhet i internkontrollen.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska årligen genomföra rimlighetskontroll

Ibn Rushd genomför rimlighetskontroller enligt instruktion i *Statsbidrag till studieförbund 2018* i samband med STUV och internkontroll, samt återrapporterar Folkbildningsrådets särskilda rimlighetskontroll.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav som ställs på riktlinjer för folkbildningsverksamheten

Riktlinjerna ska beskriva studieförbundets anordnaransvar

Ibn Rushds anordnaransvar har redovisats och uppfyller kraven på delaktighet i planering, genomförande och uppföljning, samt de folkbildningspedagogiska kraven.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Riktlinjerna ska beskriva avgränsningarna mot utövande av lek, spel, idrott och produktion samt uppdragsverksamhet och ordinarie föreningsverksamhet

Riktlinjerna beskriver dessa avgränsningar utifrån Folkbildningsrådets formuleringar och kommer med förtydligande tolkningar.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav som ställs på systematiskt kvalitetsarbete på central nivå

Studieförbundet ska redovisa en systematisk cykel av kontroll, åtgärd och uppföljning som kan följas genom återrapporteringen

Ibn Rushd har redovisat systematiskt kvalitetsarbete som lägger stor vikt vid processer och ständiga förbättringar i en cykel av kontroll, åtgärd och uppföljning.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska redovisa uppföljningen av ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete på lokal nivå

Ibn Rushd följer upp det systematiska kvalitetsarbetet på lokal nivå genom internkontrollen och avdelningarnas kvalitetshandläggare som arbetsleds av riksförbundets kvalitetschef.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav som ställs på systematiskt kvalitetsarbete på lokal nivå

Studieförbundet ska beskriva sin kontroll och uppföljning av det lokala kvalitetsarbetet

Ibn Rushd följer upp det systematiska kvalitetsarbetet på lokal nivå genom internkontrollen och avdelningarnas kvalitetshandläggare som arbetsleds av riksförbundets kvalitetschef.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska beskriva samverkan och ansvarsfördelning i organisationen för det systematiska kvalitetsarbetet

Ibn Rushd har redovisat ett kvalitetsarbete där det tydligt framgår vem som är ansvarig för vad i kvalitetsprocessen.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav som ställs på systematiskt internt etik- och gränsdragningsarbete, centralt och lokalt

Studieförbundet ska i internkontrollen beskriva resultatets relation till etik- och gränsdragningsarbetet för att påvisa en systematik i arbetet

Ibn Rushd konstaterade att relationen saknades då felen som upptäcktes var huvudsakligen administrativa.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav som ställs på systematiskt arbete med risk- och väsentlighetsanalys

Studieförbundet ska redovisa risk- och väsentlighetsanalys

Ibn Rushd har redovisat sin risk- och väsentlighetsanalys.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska i internkontrollen beskriva resultatets relation till risk- och väsentlighetsanalys för att påvisa en systematik i arbetet

Ibn Rushd konstaterade att relationen saknades då felen som upptäcktes huvudsakligen var administrativa.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Ekonomi

Krav som ställs på årsredovisningen

Årsredovisningen ska lämnas in underskriven senast den 1 juli

Årsredovisningen inkom underskriven den 1 juli.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Verksamhetsår ska sammanfalla med kalenderår, alternativt ska statsbidragen redovisas per kalenderår med periodiseringar i en not

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Statliga bidragsposter ska särredovisas i not

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Bedrivs uppdragsutbildning eller konferensverksamhet i samma juridiska person som mottar statsbidrag ska intäkter från denna verksamhet redovisas i not eller som en egen intäktspost

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Transfereringar av statsbidrag ska redovisas

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Hur oförbrukat statsbidrag ska användas i enlighet med sitt ändamål ska redovisas, i årsredovisningen eller på annat sätt, till Folkbildningsrådet senast den 1 juli.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav att redovisa hur eventuella överskott från statsbidraget används

Ibn Rushd har redovisat ett överskott i verksamheten. Överskottet kommer att gå till kapitaluppbyggnad eller investeras i verksamheten.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav att redovisa användningen av den fasta delen av tillgänglighetsbidraget

Ibn Rushd har redovisat att summan fördelas jämnt mellan avdelningarna för att skapa verksamhet riktad mot deltagare med funktionsnedsättning.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav att revision ska genomföras av auktoriserad revisor

Ibn Rushd har redovisat en revision genomförd av auktoriserad revisor.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav på verksamhetens inriktning och verksamhetsstyrning

Studieförbundet ska ha ett system för cirkelledarutbildning

Studieförbundet ska beskriva sin cirkelledarutbildning

Ibn Rushd har återrapporterat sitt cirkelledarutbildarmaterial samt beskrivit genomförandet.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska beskriva hur ansvaret fördelar sig i organisationen

Ibn Rushd har beskrivit hur ansvaret fördelar sig och det pågående kvalitetssäkringsarbetet som syftar till att avdelningarna ska kunna ta över ansvaret för genomförandet.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska arbeta aktivt för att erbjuda verksamhet i hela landet

Redovisas genom en kort beskrivning av hur riksförbundet styr och följer upp inriktningen, Folkbildningsrådet följer upp utvecklingen i verksamhetsstatistiken

Ibn Rushd styr verksamheten genom att sätta mål för den geografiska spridningen och stödjer avdelningar i rekryteringar med mera. Målen följs upp av förbundsstyrelsen i uppföljningen av verksamhetsplanen.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska arbeta aktivt för att motverka alla former av diskriminering

Studieförbundet ska redovisa vilka insatser som genomförts i verksamheten

Ibn Rushd har redovisat genomförda insatser.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska arbeta aktivt för att nå nya deltagare/deltagargrupper

Redovisas genom en kort beskrivning av hur riksförbundet styr och följer upp inriktningen

Ibn Rushd har redovisat vilka som är studieförbundets prioriterade målgrupper samt hur de arbetar för att nå ut till dessa.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska arbeta aktivt för att nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller deltagare med funktionsnedsättning

Redovisas genom en kort beskrivning av hur riksförbundet styr och följer upp inriktningen. Folkbildningsrådet följer upp utvecklingen i verksamhetsstatistiken

Korttidsutbildade och utrikesfödda finns i hög utsträckning i Ibn Rushds primära målgrupp och förbundet når i hög grad ut till dem. Ibn Rushd har redovisat ett riktat arbete och årlig uppföljning för att nå ut till deltagare med funktionsnedsättning.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska ha mål- och styrdokument som beskriver de för verksamheten beslutade målen

Studieförbundet ska upprätta och återrapportera verksamhetsstyrning av hela organisationen och den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten

Ibn Rushd har redovisat en strategisk plan för verksamheten som bryts ner i mål på årsbasis och följs upp av förbundsstyrelsen regelbundet.

Verksamheten kvalitetssäkras genom en förbundsgemensam kvalitetsprocess som leds och följs upp av förbundskansliet.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Det ska av återrapporteringen framgå att det finns en styrning i linje med förbundets profil och statens fyra syften

Ibn Rushds strategiska planer och styrande dokument tar sin utgångspunkt i statens fyra syften och förbundets profil, bryter ner dessa i strategiska mål i tidsbestämda planer med årliga åtgärder, indikatorer och uppföljningar. Detta innebär att varje mål som sätts kan spåras tillbaka till sitt ursprungssyfte.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska ha en handlingsplan för arbetet med tillgänglighet för deltagare med funktionsnedsättning

Planen ska redovisas till Folkbildningsrådet och vara en handlingsplan vilket innebär att planen ska innehålla aktiva åtgärder för att kontinuerligt förbättra tillgängligheten

Ibn Rushd har redovisat en handlingsplan som beskriver en nulägesanalys av förbundet i fråga om tillgänglighet och verksamhet för deltagare med funktionsnedsättningar. Samt de åtgärder förbundet planerat att genomföra för att öka tillgängligheten.

- Kravet bedöms vara uppfyllt

Studieförbundet ska ha en strategisk plan för arbetet med digital delaktighet

Planen ska redovisas samt beskriva studieförbundets samhällsanalys och tillvägagångssätt för att öka den digitala delaktigheten

Ibn Rushd har redovisat en handlingsplan för digital delaktighet. Samhällsperspektivet är en begränsad del av själva planen som mer fokuserar på förbundets egen digitalisering.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska arbeta aktivt för att integrera jämställdhetsperspektivet i folkbildningsverksamheten

Redovisas genom en kort lägesbeskrivning av var studieförbundet bedömer sig vara i arbetet samt systematiken i arbetet

Ibn Rushd har återrapporterat att de har genomfört en nulägesanalys och tagit fram en åtgärdsplan som ska börja implementeras under 2019.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Verksamhetsvillkor

Studiecirkel

Studiecirkelverksamhet med gemensamma, planmässigt bedrivna studier ska utgöra basen för verksamheten

Ibn Rushd har redovisat att 85 procent av verksamheten utgjordes av studiecirkel. I Folkbildningsrådets tolkning av förordningen ska 50 procent av verksamheten mätt i studietimmar¹ utgöras av studiecirkel.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav på ledare i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet

Ledaren ska vara godkänd av en lokal studieförbundsavdelning och ha den kompetens som krävs för att genomföra uppdraget. Studieförbundet ska redovisa andelen godkända ledare samt uppföljning av hur ledarna godkänns i internkontrollen

Ledarna godkänns av lokalavdelning enligt Ibn Rushds kvalitetsledningssystem. Godkännandet dubbelkontrolleras av kvalitetshandläggare och följs upp i internkontrollen.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

¹ Enligt Folkbildningsrådets definition där en studietimme i annan folkbildningsverksamhet utgör 0,5 studiecirkeltimmar och ett kulturprogram utgör nio studiecirkeltimmar

Krav på deltagare i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet

Kraven på deltagare i folkbildningsverksamheten kontrolleras i STUV som studieförbunden rapporterar in till SCB. Felaktigheter stryks automatiskt i SCB:s kontroll, till exempel om en deltagare inte uppfyller ålderskraven.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Studiecirkeln ska ha en plan för studiecirkelns genomförande och det arbetsmaterial som används

Studieplanernas användning och kvalitet ska följas upp i internkontrollen

Ibn Rushd har följt upp studieplanerna i interkontrollen och beslutat om kvalitetshöjande åtgärder som bedöms vara rimliga.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav på studiecirkelns och annan folkbildningsverksamhets omfattning

Kraven på deltagare i folkbildningsverksamheten kontrolleras i STUV som studieförbunden rapporterar in till SCB. Felaktigheter stryks automatiskt i SCB:s kontroll, till exempel om en studiecirkel är för lång.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Annan folkbildningsverksamhet ska ha en dokumenterad plan för verksamhetens genomförande

Arbetsplanens användning och kvalitet ska följas upp i internkontrollen

Arbetsplanen följs upp på samma sätt som studiecirkelns plan.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Krav på kulturprogram

Krav på ledare i kulturprogram

Kulturprogramsledaren ska vara godkänd av en lokal studieförbundsavdelning och ansvara för kulturprogrammets genomförande och rapportering. Kraven ska följas upp i internkontrollen.

Ledarna godkänns av lokalavdelning enligt Ibn Rushds kvalitetsledningssystem. Godkännandet dubbelkontrolleras av kvalitetshandläggare och följs upp i internkontrollen.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Avgränsningar

Avgränsningarna ska följas upp i internkontrollen och studieförbundets systematiska arbete med etik- och gränsdragning

Ibn Rushd har redovisat en uppföljning av avgränsningar.

- Kravet bedöms vara uppfyllt.

Återrapportering av 2018 års verksamhet

Organisatoriska villkor

För att studieförbund ska kunna uppbära statsbidrag måste de vara allmännyttiga och ickevinstdrivande organisationer som styrs i demokratisk ordning med lokal förankring av flera olika civilsamhällesorganisationer, här kallade medlemsorganisationer. Ingen enskild organisation eller enskilt intresse ska kunna styra över ett studieförbunds inriktning och verksamhet. Syftet med de organisatoriska villkoren är att säkerställa att ovanstående krav uppfylls. Verksamhetens och samhällets behov tillsammans med folkbildningens värdegrund och statens syfte med stödet till folkbildningen ska vara de styrande principerna.

Överblick

Ibn Rushd är en registrerad ideell förening som konstitueras av sju medlemsorganisationer. Förbundsstyrelse väljs vartannat år på förbundsstämman, senast 2019.

Studiecirkelverksamhet bedrevs i 91 kommuner, omfattade 274 375 studietimmar och 9 170 deltagare. Annan folkbildningsverksamhet rapporterades i 67 kommuner med 4 063 deltagare och 40 943 studietimmar. 2 317 kulturprogram rapporterades i 74 kommuner.

Organisationen

Ibn Rushd består av ett riksförbund samt sex självständiga juridiska enheter som bedriver lokal folkbildningsverksamhet, i Ibn Rushd kallade distrikt.

Strategisk styrning

Ibn Rushds organisation och verksamhet styrs av förbundets idéplattform utifrån vilken en mångårig strategisk plan tas fram. Den strategiska planen

innehåller en rad delmål med tillhörande indikatorer och nyckeltal som bryts ner i tvååriga förbundsgemensamma verksamhetsplaner. Verksamhetsplanen beslutas av förbundsstyrelsen och definierar vilken verksamhet Ibn Rushd ska bedriva under året. Utifrån den utformar riksförbundet och distrikten egna handlingsplaner och verksamhetsplaner med hänsyn tagen till deras respektive roll i förbundet. Bland de strategiska målen och insatserna återfinns:

- Utbildning och kunskapsinsatser mot islamofobi.
- Att positionera sig som en samarbetspartner för offentlig sektor när det kommer till frågor som rör muslimsk demokratisk organisering.
- Att stärka de muslimska folkrörelserna och den svenskmuslimska identiteten, att vara det självklara valet för muslimska föreningar.
- Att ha en stabil organisation med en bred finansiering som är en attraktiv arbetsgivare.
- Att ha en verksamhet med god kvalitet som lockar breda målgrupper.

Operativ styrning

Ibn Rushd har inrättat en roll som verksamhetschef på riksförbundet. Verksamhetschefen är avdelningschefernas direkta chef. Kvalitetsarbetet styrs på ett liknande sätt där avdelningarnas kvalitetshandläggare arbetsleds av riksförbundets kvalitetschef. Det långsiktiga målet för Ibn Rushd är att göra avdelningarna mer självständiga genom att förtydliga de lokala chefsrollerna samt effektivisera förbundskansliets chefsorganisation. Ett utredningsarbete om hur den framtida organisationen ska se ut har genomförts under 2018.

Medlemsorganisationerna

Inga förändringar under 2018.

Demokrati

Ibn Rushd arbetar huvudsakligen genom sina medlems- och samverkande organisationer i demokratiarbetet. Ibn Rushd har ett omfattande arbete med utbildning i föreningsteknik och av förtroendevalda. Majoriteten av deltagarna i Ibn Rushds verksamhet är invandrare och har ingen tidigare erfarenhet av svensk föreningsdemokrati och ibland ingen erfarenhet av demokratisk organisering alls. Att kunna möta dessa personer, oftast på

deras modersmål, när de är nyanlända i Sverige och föra in dem i en demokratisk gemenskap som ger ett naturligt sammanhang i ett helt nytt samhälle är en viktig demokratiprocess i folkbildningen. Ibn Rushd granskar och bedömer samverkande föreningars demokratiska mognad och sluter samverkansavtal som reglerar de insatser Ibn Rushd ska genomföra och den folkbildningsverksamhet som ska anordnas tillsammans med samverkande föreningar. Till dessa insatser räknas bland annat utbildningar för föreningar inom demokrati, mötesteknik och styrelseutbildningar. Planerna följs upp och utvärderas tillsammans med föreningen för att bedöma om insatserna gett önskat resultat samt bedöma hur man ska fortsätta utvecklas tillsammans.

Uppföljning av "När tilliten brister"

I rapporten *När tilliten brister* identifierades tre utmaningar i Ibn Rushds organisation och verksamhet. Folkbildningsrådet bedömde att bristerna som konstaterats i utvärderingen inte var så allvarliga att rätten till statsbidrag skulle omprövas, men begärde också att Ibn Rushd skulle inkomma med en åtgärdsplan som skulle följas upp inom ramen för det ordinarie uppföljningsarbetet. Under processen att ta fram planen har Ibn Rushd haft uppföljande möten med Folkbildningsrådets ledning. Detta stycke behandlar Ibn Rushds åtgärdsplan, i analysdelen bedöms åtgärdsplanen.

Utmaningarna

- Ambitionen att samla det svensk-muslimska civilsamhället.
- Tabun kring ämnen som antisemitism och homofobi.
- Att makten är fördelad inom ett begränsande, mansdominerat nätverk.

Efter dialog med Erik Amnå som genomförde studien konstaterade Ibn Rushd att förbundet står inför ytterligare en utmaning som har kopplingar till ovanstående brister:

- Brist på relevans och förankring hos de egna medlemsorganisationerna både på förbunds- och avdelningsnivå.

Ambitionen att samla det svensk-muslimska civilsamhället och brist på relevans och förankring hos de egna medlemsorganisationerna på förbunds- och avdelningsnivå.

Den huvudsakliga kritiken handlade om att Ibn Rushd inte lyckats nå ut utanför det sunnimuslimska sammanhanget som förbundet grundades i och där merparten av medlemsorganisationerna finns. Detta främst till nackdel för shiamuslimska organisationer. Ibn Rushd har länge haft ett samverkansavtal med ISS, Islamska Shiasamfunden i Sverige, men samarbetet har inte fungerat bra. Dialog med ISS om hur de ska kunna lösa problemen inleddes under 2018, redan innan studien genomfördes. Som resultat beslutade Ibn Rushd att göra en riktad satsning mot ISS och anställa en verksamhetsutvecklare på riksförbundet som arbetar för att anordna verksamhet tillsammans med ISS. På Ibn Rushds stämma i juni 2019 valdes två av ISS medlemmar in i Ibn Rushds förbundsstyrelse.

I studien framkom att flera medlemsorganisationer inte såg en direkt nytta med sitt medlemskap i Ibn Rushd, utan såg det mer som en fråga om identitet och samhörighet samt relationer mellan personer och organisationer.

Tabun och "no-go-zones" kring antisemitism och homofobi.

Bakom den något dramatiska titeln döljer sig en kritik som handlar om att Ibn Rushd fokuserat huvudsakligen på att bemöta de fördomar som finns om den egna målgruppen (muslimer) men inte arbetat aktivt för att bemöta de fördomar som ibland förekommer i den egna målgruppen. Ibn Rushd konstaterar att de har ett mycket tydligt ideologiskt ställningstagande mot alla former av diskriminering i sin värdegrund och att antidiskrimineringsperspektivet är väl förankrad hos personal och förtroendevalda. Men att de inte nått ut effektivt till vare sig verksamheten eller i den mediala debatten med det i dessa frågor. Ibn Rushd konstaterar också att skapa samarbeten på området försvåras av den mediala bilden. Ibn Rushd är tydliga med att omständigheterna inte är en ursäkt för att inte ha bedrivit verksamheten men en del av deras analys som förklarar varför och därigenom kunna åtgärda bristen.

Att makten är fördelad inom ett begränsande, mansdominerat nätverk.

Kritiken handlar om att de formella maktpositionerna som ordförande och chefstjänsteperson i Ibn Rushd och dess medlemsorganisationer domineras

av män. Ibn Rushd ser samma problematik och har identifierat den inom ramen för sitt arbete med jämställdhetsintegrering.

Brist på relevant förankring hos de egna medlemsorganisationerna både på förbunds- och avdelningsnivå.

Åtgärderna

Skapa forum för samtal och bidra med kompetensutveckling till personalen och förtroendevalda

Syftet är att skapa ett internt forum för kompetensutveckling och diskussion, Ibn Rushd förväntar sig följande effekter:

- Utveckla våra professioner och satsa på vår personals kompetensutveckling.
- Stärka och sprida de goda exempel och metoder som finns inom verksamheten.
- Lyfta ämnen som upplevts som tabu.
- Skapa ett aktivt och ständigt pågående lärande hos våra förtroendevalda.
- Skapa en struktur för att kunna vara en ständigt lärande organisation där vi tar vara på olika erfarenheter och kompetenser.

Stärka den demokratiska strukturen inom Ibn Rushd

Ibn Rushd har initierat en stadgeöversyn tillsammans med PWC samt tillsatt en organisationssekreterare som ska leda arbetet för en bättre demokratisk organisation och samarbeta nära med förtroendevalda i frågor om stadgar, demokrati och värdegrund. Ibn Rushd förväntar sig följande effekter:

- Att vi utvecklar vårt demokratiska arbete och kan förstärka arbetet med vår strategi för 2023, vår idéplattform, vår jämställdhetsplan med mera.
- Att vi får en stärkt demokratisk organisation på förbunds- och distriktsnivå.
- Att vi förstärker och förankrar våra stadgar i hela organisationen genom ett engagemang på våra årsstämmor.

Förstärka förbundets relevans för, och relation till, medlemsorganisationerna

Ibn Rushd har infört ansvariga för medlemsorganisationer på riksförbundet och avdelningarna för att skapa en bättre dialog och utbyte. Samt arbetat med tydligare samverkansavtal som innehåller mål, resurser och stöd för samverkan. Ibn Rushd förväntar sig följande effekter:

- Ett tydligare och mer aktivt samarbete med våra medlemsorganisationer.
- En närmare relation till våra medlemsorganisationer och en relevans för dem i att vara en del av oss.
- Ett forum för att bedriva utvecklingsarbete, både för medlemsorganisationer och för Ibn Rushd

Öka transparensen för omvärlden och göra vår verksamhet mer lättillgänglig

Ibn Rushd kommer att upphandla en lösning som visar förbundets öppna utbud på hemsidan så att det blir tydligare för alla vilken verksamhet förbundet faktiskt bedriver. Den förväntade effekten är att det ska bli mer lättillgängligt för utomstående att hitta och få en överblick av vår öppna verksamhet.”

Kvalitetssäkring

Studieförbunden är skyldiga att löpande kontrollera och kvalitetssäkra hela den verksamhet som rapporteras för eller finansieras av statsbidrag.

Folkbildningsrådets uppföljning av kvalitetssäkringen syftar till att säkerställa att studieförbundens kontroll och kvalitetssäkring fungerar. Detta genom att följa upp kontroll och kvalitetsarbete samt genomföra rimlighetskontroller på verksamheten.

Studieförbundet ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete centralt och lokalt

Centralt

Ibn Rushds kvalitetsarbete utgår från en cyklisk process: Planera, genomföra, utvärdera och förbättra. Den tillämpas brett på all verksamhet förbundet gör, inte bara den statsbidragsberättigade folkbildningen. Varje steg har dokumenterade och detaljerade underprocesser. Dessa definierar bland annat vilket ansvar Ibn Rushd har för de olika stegen i processen samt vilka verktyg som ska användas för att säkerställa kvaliteten.

I den statsbidragsberättigade verksamheten finns en process med tolv steg som definierar ansvaret för kvalitetssäkringen från cirkelledaren till förbundsledningen. I detta ingår bland annat att ett arrangemang måste granskas och godkännas av flera olika funktioner i förbundet, bland annat ansvarig handläggare, distriktets kvalitetsansvariga och administratören som registrerar verksamheten i rapporteringssystemet Gustav.

Alla utbetalningar av kostnadsersättning sköts av förbundskansliet och följer en process i sex steg där underlaget granskas av studiekonsulent, administratör, distriktets chef samt riksförbundets ekonomiavdelning och kvalitetsansvariga, för att slutligen utannonseras av riksförbundets administrativa chef och godkännas av förbundsrektor.

Lokalt

Ibn Rushds lokala kvalitetsarbete är en del av förbundets gemensamma kvalitetsprocess och styrs av riksförbundet. Avdelningarnas kvalitetshandläggare arbetsleds direkt av riksförbundets kvalitetschef i sitt arbete.

För att verksamheten ska kunna rapporteras som underlag för statsbidrag måste den finnas med i ett verksamhetsavtal som upprättas årligen i januari

med varje samverkande förening. Syftena är bland annat att definiera ansvarsfördelningen, särskilja på föreningens ordinarie verksamhet respektive det som rapporteras för statsbidrag och att göra en rimlighetsbedömning av den verksamheten som ska rapporteras. Ibn Rushd tilldelar varje förening en "budget" i studietimmar och arrangemang som avgör hur mycket folkbildningsverksamhet föreningen maximalt kan genomföra i samverkan med Ibn Rushd under året. Avtalet skrivs under av föreningens styrelse och Ibn Rushds avdelningschef.

Studieförbundet ska bedriva ett systematiskt internt etik- och gränsdragningsarbete, centralt och lokalt

Arbetet sker i flera olika steg och är integrerat i kvalitetsarbetet såsom beskrivet ovan. Första steget sker i verksamhetsavtalen som ska finnas med samtliga föreningar Ibn Rushd samverkar med. Etik- och gränsdragningsfrågor lyfts i samtliga personalutbildningar, i cirkelledarutbildningar och på förbundets konferenser. Varje distrikt har en kvalitetsansvarig som arbetsleds av riksförbundets kvalitetschef. Därigenom sprids kunskap och information om etik- och gränsdragningsarbetet.

I kvalitetsansvarigas kontroll av varje arrangemang som rapporteras för statsbidrag ingår etik- och gränsdragningsperspektivet. Ytterst kontrolleras arbetet i internkontrollen som årligen granskar samtliga distrikts verksamhet.

Studieförbundet ska genomföra ett systematiskt arbete med risk- och väsentlighetsanalys

Risk- och väsentlighetsanalysen genomförs efter studieförbundens gemensamma FMEA-modell. Risk- och väsentlighetsanalysen genomförs av distrikten själva liksom av riksförbundet. Utgångspunkten är verksamhetsplaner och strategiska målsättningar. Efter genomförd risk- och väsentlighetsanalysen upprättas en handlingsplan med åtgärder för att förebygga bedömda risker samt utse ansvariga för genomförande.

Studieförbundet ska genomföra rimlighetskontroller

En rimlighetsbedömning av verksamheten görs först på distriktsnivå, och sedan gör förbundskansliet en ekonomisk och administrativ kvalitetsbedömning. Internt betonar Ibn Rushd i samtal och utbildningar att den som attesterar är ytterst ansvarig.

Internkontroll

Utöver att kvalitetssäkra och kontrollera hela sin verksamhet ska studieförbunden genomföra en fördjupad kontroll av sin verksamhet som omfattar samtliga verksamhetsvillkor för statsbidragsberättigad verksamhet. Denna kontroll ska omfatta minst 5 procent av verksamheten och återrapporteras till Folkbildningsrådet.

Studieförbundet ska årligen genomföra internkontroll av minst 5 procent av folkbildningsverksamheten

Ibn Rushd granskade 21 procent av den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten.

Studieförbundet ska redovisa internkontrollens genomförande

Ansvar för att planera och genomföra internkontrollen enligt förbundsstyrelsens beslut ligger på förbundskansliet och kvalitetsansvarig. Ibn Rushds internkontroll genomförs i ett antal steg som sammanfattas nedan:

Internkontrollen börjar med ett slumpmässigt urval på 10 - 25 procent av verksamheten i varje verksamhetsform per distrikt. Det kompletteras med ett riktat urval som baseras på en riskanalys och ett urval av deltagare och ledare som blir uppringda för samtal om verksamheten och Ibn Rushds anordnarskap. När urvalet är färdigt kallar kvalitetschefen in internkontrollgruppen som genomför kontroll efter checklistor och frågeställningar samt kontrollerar tidrapportering och jämför dokumentation med vad som slutrapporterats för statsbidrag.

Efter att internkontrollgruppen genomfört sin kontroll går förbundets kvalitetschef igenom underlagen igen för att säkerställa att allt är i sin ordning. Rapporten sammanställs och handlingsplaner, som är ett resultat av internkontrollen, skickas till avdelningarna.

Studieförbundet ska redovisa hur resultatet relaterar till studieförbundets systematiska kvalitetsarbete

Samtliga avdelningar får en handlingsplan för åtgärder och kvalitetsarbete. Ibn Rushd genomförde en riktad granskning av en av sina avdelningar efter att förbundet i den administrativa granskningen upptäckte avvikande mönster i digital signering. Ibn Rushd kommer även att genomföra riktade insatser för att öka kännedomen om studieförbundet, dess anordnarskap

och att det är Ibn Rushd som anordnar verksamheten. De ska även öka personalstyrkan i förhållande i verksamheten, vilket är ett resultat av att flertalet av de fel som konstaterades i internkontrollen var administrativa missar, till exempel dåligt dokumenterade studieplaner. Ibn Rushd kommer också att lägga mer tid på den öppna verksamheten som riktar sig brett mot hela samhället samt förenkla processerna för att skapa studieplaner.

Studieförbundet ska redovisa hur resultatet relaterar till studieförbundets systematiska etik- och gränsdragningsarbete

De brister som uppdagades i internkontrollen var huvudsakligen administrativa och inte kopplade till etikfrågor.

Studieförbundet ska redovisa hur resultatet relaterar till studieförbundets systematiska arbete med risk- och väsentlighetsanalys

De brister som uppdagades i internkontrollen var huvudsakligen administrativa och inte kopplade till risk- och väsentlighetsanalysen.

Studieförbundet ska redovisa hur resultatet av kontrollen återförts inom organisationen

Handlingsplaner upprättas för varje avdelning till följd av internkontrollen. Kontrollrapporten läggs också ut på förbundets intranät.

Studieförbundet ska redovisa handlingsplan för åtgärder av internkontrollen

Se: Hur resultatet relaterar till studieförbundets systematiska kvalitetsarbete

Studieförbundet ska redovisa internkontrollplan för nästa år

Minst tio procent av verksamheten ska granskas 2020. Granskningen gäller föregående års verksamhet och sker i samtliga landets regioner.

Granskningen genomförs efter följande steg:

- Minst 10 procent av den slutrapporterade verksamheten väljs ut slumpmässigt och granskas.
- Hela urvalet granskas genom en administrativ granskning av dokumentation.
- Ett urval av cirkelledare och cirkeldeltagare kontaktas för att följa upp deras erfarenhet och upplevelse av verksamheten.

- Underlaget för granskningen går igenom av förbundschef och förbundskansliets internkontrollsansvariga. Från anordnande lokalavdelning deltar avdelningsstyrelsens representant och ansvarig tjänsteperson.
- Bidragsgivande landsting och kommuners villkor och hur de följs går igenom.
- Distriktets etikarbete och cirkelledarutbildning granskas.
- Eventuella projekt som drivs av distriktet granskas utifrån bidragsgivares krav och utifrån Ibn Rushds vision och kärnvärden.
- En skriftlig rapport sammanställs av rektor och lämnas till samtliga distriktsstyrelser, konsulenter och förbundsstyrelser för gemensamt lärande.
- Skriftlig rapport och eventuella justeringar av bidragsberättigad verksamhet rapporteras till Folkbildningsrådet senast den 1 november.

Styrande dokument

Tillämpningsföreskrifter för rapportering av statsbidrag

Ibn Rushds tillämpningsföreskrifter för rapportering av statsbidrag omfattar samtliga villkor i *Statsbidrag till studieförbund 2018*.

Tillämpningsföreskrifterna behandlar avgränsningarna avseende lek, spel idrott, utövande och produktion samt föreningsverksamhet, men de utvecklar inte tillämpningen i någon betydande grad. Ett mindre fel i tillämpningen av villkoren för studiecirkel påträffades. Det handlade om en gammal regelskrivelse som öppnade för mer än 20 deltagare i studiecirkel och som inte tagits bort när Folkbildningsrådet ändrade regelverket 2016. Ibn Rushd har uppmärksammat på felet och åtgärdat det samt kontrollerat att inga studiecirkelar haft mer än 20 deltagare.

Verksamhetsvillkor

Studieförbundet ska ha ett tydligt anordnarskap i all sin verksamhet, oavsett eventuell samverkanspart

Anordnarskap i dokumentationen

Ibn Rushd har redovisat att de ska:

- Ta emot anmälningarna till verksamheten på ett sådant sätt att Ibn Rushd som ansvarig anordnare kan svara på frågor och förvissa sig om att deltagandet är fritt och frivilligt samt att deltagarna vet vem som är anordnare.
- I studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet ska det finnas en ledare som är godkänd av en lokalavdelning. Ledaren godkänns av Ibn Rushd enligt gällande kriterier för respektive verksamhetsform.
- Ledarnas kunskap om Ibn Rushd, folkbildningens idé och särart, folkbildningens pedagogik samt ämneskunskaper är viktiga områden att beakta.
- Ibn Rushd ska även säkerställa att förbundets cirkelledare är insatta i vilka villkor som gäller för statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet.

Anordnarskap i internkontrollen

Ibn Rushd konstaterade att förbundets anordnarskap är väl genomfört, att kännedomen om förbundet är god samt att deltagarna bildas och utvecklas. Studieplanerna konstaterades i vissa fall vara bristfälliga, vilket var något som märktes i dialogen med deltagarna.

Anordnarskap i Folkbildningsrådets arbete

I förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen framgår att Folkbildningsrådet får besluta att helt eller delvis kräva tillbaka ett statsbidrag bland annat om:

- mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter förorsakat att statsbidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
- statsbidraget inte används för det ändamål det har beviljats,
- villkor inte har följts.

Folkbildningsrådet har fastställt *Riktlinjer för utredning och granskning samt återkrav av statsbidrag och avveckling*.

Möjliga åtgärder vid oklarheter om statsbidragets användning är i tur och ordning:

1. Skriftlig fråga till verksamhetsansvarig. Om svaret inte är tillfredsställande initierar Folkbildningsrådet en utredning.
2. Utredning där Folkbildningsrådet begär att bidragsmottagaren utreder oklarheter och korrigerar eventuella felaktigheter. Utifrån utredningen beslutar Folkbildningsrådet om ärendet ska anses avslutat och avskrivas, om korrigerad inrapporterad verksamhet och återkrav av statsbidrag ska göras eller om oklarheter kvarstår och att en granskning av ärendet därmed ska ske.
3. Granskning, ett allvarligt ifrågasättande av bidragsmottagarens hantering av statsbidraget samt förmåga att ta ansvar för statsbidragsberättigad verksamhet. I detta fall tillsätts en extern granskningsgrupp och en prövningsgrupp ger ett utlåtande om resultat och slutsats som Folkbildningsrådets styrelse fattar beslut om.

Ibn Rushd förekom inte i Folkbildningsrådets avvikelshantering 2018.

Studiecirkel

Studiecirkel ska utgöra basen i verksamheten

Studiecirkeln utgjorde 85 procent av den samlade verksamheten i studietimmar². Ibn Rushds egna tillämpning av detta villkor kräver att 70 procent av verksamheten ska utgöras av studiecirkel.

Villkor för studiecirkel

Ibn Rushd har två egna tillämpningar av villkoren för studiecirkel:

Deltagare får som mest delta i 70 studietimmar statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet per månad. Samt att en studiecirkel ska ha minst sju deltagare till skillnad från tre enligt *Statsbidrag till studieförbund 2018*. Ibn Rushd tillåter rutinemässigt undantag från regeln där det kan motiveras.

² Enligt Folkbildningsrådets definition där en studietimme i annan folkbildningsverksamhet utgör 0,5 studiecirkeltimmar och ett kulturprogram utgör nio studiecirkeltimmar

Studieplaner

- Vid cirkelns början planerar deltagarna och ledaren gemensamt sitt studiearbete. Deltagarna ska ha tillgång till studiematerial och/eller skriftliga studie-/arbetsplaner, där någon form av studiematerial ingår.
- Som arrangör/anordnare av folkbildningsverksamhet ska Ibn Rushd godkänna både arbetets inriktning och gruppens ledare samt informera deltagare om hur personuppgifter hanteras.

Studiecirkel på distans

- I arbetsplanen ska det framgå studiemål, metoder i studiecirkelarbetet samt tidsomfattning, antal sammankomster och hur många timmar varje sammankomst omfattar. Det ska framgå vad som huvudsakligen är tänkt att studeras vid varje delmoment/sammankomst.
- Studiecirkelledaren ska bedöma vilka som deltagit i studierna utifrån deltagarnas aktivitet under tiden för konferenserna. En deltagare som endast läser inlägg efter att ett delmoment/en sammankomst avklarats, är inte att betrakta som närvarande på just denna sammankomst.
- Beräkning av timmar utgår från hur många timmar som studiecirkeln skulle omfatta i en "vanlig" studiecirkel, ledarens avtalade tid och deltagarnas kollektiva insats. Det ska finnas ett klart samband mellan planen och den slutrapporterade cirkeltiden. Denna tid är ett riktmärke för respektive deltagares distansstudietid.

Annan folkbildningsverksamhet

Ibn Rushd har en egen tillämpning av reglerna för annan folkbildningsverksamhet: arrangemangen ska ha minst sex deltagare till skillnad från de tre i *Statsbidrag till studieförbund 2018*. Ibn Rushd tillåter rutinmässigt undantag från regeln där det kan motiveras.

Kulturprogram

Ibn Rushd har två egna krav på kulturprogrammen de genomför:

- Säkerställa att medverkande i kulturprogrammet inte har uttryckt åsikter som uppenbart bryter mot Ibn Rushds värdegrund eller som har uttryckt hat, hot eller förespråkat våld. För lokala kulturprogram är distriktets kvalitetsansvariga ansvariga för att säkerställa detta. I tveksamma fall ska kansliets godkännande hämtas. Kansliet har befogenhet att stoppa personer från att medverka inom kulturprogram.
- Om kulturprogrammet har internationella gäster ska Ibn Rushds checklista för research på gäster följas.

Ekonomi

Folkbildningsrådet följer upp att statsbidragen används till sitt syfte och att eventuella överskott återinvesteras i verksamheten. Studieförbunden behöver ha ett eget kapital för att klara av de investeringar som krävs när nya uppdrag tillkommer då statsbidrag betalas ut retroaktivt. Studieförbunden behöver även en buffert för att kunna hantera svängningar i verksamhet och bidragsfördelning samt för att kunna möta samhällsutmaningar.

Riksförbundets ekonomi

Riksförbundets totala intäkter uppgick till 36,4 miljoner konor. Utav dessa utgjorde statsbidragen från Folkbildningsrådet 33,3 miljoner kronor. Riksförbundet gjorde ett underskott på 1,03 miljoner kronor. Förlusten balanserades mot det egna kapitalet.

Avdelningarnas ekonomi

Ibn Rushds sex avdelningar omsatte tillsammans 37,1 miljoner kronor varav den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten omsatte 35 miljoner kronor och övrig verksamhet 2,1 miljoner kronor. Efter bokslutsdispositioner gjorde den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten ett överskott på 1,9 miljoner kronor och den övriga verksamheten en förlust på 301 000 kronor.

Förbundets ekonomiska utveckling

Den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten omsatte sammanlagt 50,9 miljoner kronor. Utav dessa uppgick det samlade statsbidraget till 33,4 miljoner kronor. 20,5 miljoner kronor av statsbidraget fördes vidare till avdelningarna, 12,9 miljoner kronor avlyftes till riksförbundet.

Verksamhetens inriktning

System för cirkelledarutbildning

Historiskt har Ibn Rushd riksförbund genomfört cirkelledarutbildningar på begäran av avdelningarna. En del i arbetet med att skapa starkare och mer självgående avdelningar har varit att kompetensutveckla och certifiera avdelningarna så att de själva kan genomföra cirkelledarutbildningar. Fem utav Ibn Rushds sex avdelningar var certifierade 2018.

Ibn Rushd lanserade ett nytt innehåll och upplägg för cirkelledarutbildningen under 2018. Fokus ligger på det demokratiska inkluderandet och likabehandling i verksamheten. Under 2018 hade 30 procent av Ibn Rushds ledare i studiecirkel och 34 procent av Ibn Rushds ledare i annan folkbildningsverksamhet genomgått cirkelledarutbildning.

Aktivt arbete för att erbjuda verksamhet i hela landet

Ibn Rushd bedriver verksamhet i 106 av landets 290 kommuner. Förbundets strategi för en breddad geografisk spridning är att ha ett kontor i varje län samt bedriva verksamhet i hälften av länets kommuner. Ibn Rushd har bland annat stärkt HR-funktionen då de identifierat att det är svårt att hitta personal som själva kan driva uppstart av verksamhet och kontor.

Aktivt arbete för att nå nya deltagare/nya deltagargrupper

Ibn Rushds prioriterade målgrupper utöver den primära (muslimer) är personer med funktionsnedsättning och inrikes födda. 79 procent av Ibn Rushds deltagare under 2018 var utrikesfödda vilket är den högsta andelen för något studieförbund. Det speglar också sammansättningen av förbundets primära målgrupp. För att nå ut till den inrikes födda delen av allmänheten har Ibn Rushd bland annat riktade satsningar på öppen verksamhet. Det är till exempel öppna föreläsningar, kultur- och konstverksamhet på bibliotek med mera. För insatser riktade mot personer med funktionsnedsättning se stycket *Arbete med tillgänglighet för deltagare med funktionsnedsättning*.

Aktivt arbete för att nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller deltagare med funktionsnedsättning

48 procent av Ibn Rushds deltagare har inte slutförd gymnasieutbildning vilket är den högsta siffra bland studieförbunden. Nästan hälften av dessa deltagare finns i ålderskategorin 25 – 44 år. 79 procent av deltagarna är utrikes födda. Personer ur dessa målgrupper finns i hög grad inom Ibn Rushds primära målgrupp. För insatser riktade mot personer med funktionsnedsättning se stycket *Arbete med tillgänglighet för deltagare med funktionsnedsättning*.

Arbete med jämställdhetsintegrering

Under 2017 och 2018 har Ibn Rushd kartlagt verksamhet och den egna organisationen ur ett jämställdhetsperspektiv i syfte att ta fram en jämställdhetsplan för hela förbundet. Målsättningen för planen är att:

- ha ett jämställdhetsperspektiv i alla bestämmande processer,
- ha ett jämställdhetsperspektiv i all sin verksamhet,
- förebygga diskriminering och ohållbara maktförhållanden i samhället,
- nå en större andel kvinnor i alla verksamhetsformer.

För att nå målen har Ibn Rushd identifiera fyra ”problemområden” som behöver bli mer jämställda och där arbetet kommer att börja. Varje del av organisationen har tilldelats utvecklingsinsatser som innebär att förbundet arbetar mot målen på ett enhetligt sätt. De identifierade problemområdena är:

- Andel kvinnliga programhållare i kulturprogram
- Andel kvinnliga deltagare i asylverksamhet
- Andel kvinnliga cirkelledare i asylverksamheten
- Folkbildning som inte synliggörs

Arbete för att motverka alla former av diskriminering

Ibn Rushd har genomfört ett antal olika satsningar och arbeten under 2018:

- Genomfört interreligiösa dialogträffar

- Medarrangörer till MR-dagarna (Mänskliga rättighetsdagarna)
- Uppdaterat cirkelledarutbildningar och interna styrdokument och policyer efter jämställdhetskartläggning

Arbete med digital delaktighet

Ibn Rushds arbete med digital delaktighet handlar huvudsakligen om digitaliseringen av den egna verksamheten. Ett av målen som satts är att förbundet helt ska gå över till använda digitala listan för att kvalitetssäkra verksamheten. I dagsläget rapporteras 80 procent av verksamheten med digitala listan vilket är den högsta andelen av något studieförbund. Det enda målet som handlar om samhället i stort är en vilja att utveckla förbundets målgrupps digitala kompetens genom att bland annat använda Internetstiftelsens läromaterial. Utöver detta har Ibn Rushd haft följande ambitioner under 2018:

- Öka utbudet av distanscirkclar i den öppna verksamheten
- Påbörja arbetet med att utveckla en digital kursplattform
- Utveckla olika verktyg för att stötta verksamheten
- Öka andelen digitalt rapporterade arrangemang då det tillåter en bättre kvalitetssäkring och kontroll av verksamheten

Arbete med tillgänglighet för deltagare med funktionsnedsättning

Ibn Rushds verksamhet för personer med funktionsnedsättning är liten. Förbundet bedömer att det finns deltagare med ett behov av riktat stöd i den befintliga verksamheten men konstaterar att det är frågor som är känsliga att lyfta, samt att förbundet behöver stärka sin kompetens på området. Förbundet har genomfört en grundlig analys av verksamheten och dess förutsättningar vilket ledde till ett antal olika åtgärder. Förbundets ledning följer upp arbetet i särskild ordning under uppföljningsbesök hos varje distrikt där de analyserar verksamheten och för dialog om hur de ska kunna nå ut till målgruppen bättre. Förbundet har också reviderat och förtydligat styrdokument och policyer för förstärkningsbidraget.

På avdelningsnivå har Ibn Rushd inlett ett riktat uppsökande arbete mot föreningar som arbetar med personer med funktionsnedsättning samt rekrytera cirkelledare med kompetens inom området.

Ibn Rushd har upprättat den *handlingsplan för tillgänglighet för deltagare med funktionsnedsättningar* som fodras i *Statsbidrag till studieförbund 2018*. Planen beskriver huvudsakligen förbundets nuläge och hur förbundet ska förhålla sig till verksamhet med deltagare med funktionsnedsättning, men planen saknar de aktiva insatser som karaktäriserar en handlingsplan.

Redovisning av användningen av den fasta delen av tillgänglighetsbidraget

Anslaget har fördelats jämnt mellan distrikten i syfte att skapa förutsättningar att bygga upp verksamhet och kompetens.

Arbete med risk- och väsentlighetsanalys

Riskanalysen är en FMEA-analys där ett antal oönskade händelser bedöms. Varför uppstår de, vilka effekter kan de medföra, hur stora är konsekvenserna, hur stor är sannolikheten och hur prioriterad är frågan? Till riskerna kopplas en åtgärdsplan som styr vilka åtgärder som vidtas, av vem och när. Riskanalysen och åtgärdsplanen är ett levande dokument som ska följas upp av ledningsgruppen minst två gånger om året. Följande risker bedömdes i analysen:

- Medlemsorganisation lämnar förbundet
- Långtidssjukskrivningar och utbrändhet bland personal och förtroendevalda
- Avvikelse från förbundets syfte och mål
- Frysta, minskade eller indragna bidrag
- Organiserat fusk i rapportering och/eller anordnande av verksamhet
- Olämpligt budskap kommuniceras från förbundets led

Samtliga risker fick en åtgärdsplan, även de som bedömdes ha låg sannolikhet.

Grundläggande villkor

Kapitlet utgår ifrån ”Grundläggande villkor för att erhålla statsbidrag”, s. 6–7 i Statsbidrag till studieförbund 2018.

Studieförbundet ska vara en demokratiskt styrd organisation som agerar i enlighet med folkbildningens värdegrund och sina egna satta mål

Ibn Rushd uppfyller kraven på demokratisk styrning och har en nära dialog och samverkan med sina medlemsorganisationer. Förbundet agerar i nära samverkan med det muslimska civilsamhället för att stärka dess demokratiska strukturer och skapa verktyg för föreningarna och dess medlemmar att engagera sig i samhället. Ibn Rushd arbetar också aktivt för att skapa mötesplatser där olika grupper i samhället kan mötas i dialog för att skapa respekt, tolerans och förståelse genom kulturupplevelser och bildning.

- Villkoret bedöms vara uppfyllt.

Studieförbundet ska ha ett tydligt anordnarskap i all sin verksamhet

Ibn Rushd har återrporterat en tydlig idé om sitt anordnarskap kopplat till sin särart och de krav som ställs på statsbidragsberättigade studieförbund, samt visat en systematisk och noggrann uppföljning av anordnarskapet.

- Villkoret bedöms vara uppfyllt.

Mål- och styrdokument som beskriver de för verksamheten beslutade målen

Ibn Rushd har upprättat de mål- och styrdokument som fordras i *Statsbidrag till studieförbund 2018*. Vissa svagheter finns, bland annat samhällsperspektivet i *Strategin för digital delaktighet*. Dessa svagheter bedöms inte utgöra något hot mot verksamheten eller Ibn Rushds anordnarskap.

- Villkoret bedöms vara uppfyllt.

Dokumentation av den statsbidragsberättigade

folkbildningsverksamheten

Ibn Rushd har dokumenterat den statsbidragsberättigade verksamheten enligt kraven som ställs i *Statsbidrag till studieförbund 2018*.

- Villkoret bedöms vara uppfyllt.

Redovisning av uppgifter som Folkbildningsrådet begär för att kunna fullfölja sitt myndighetsuppdrag

Ibn Rushd har redovisat de uppgifter Folkbildningsrådet begärt in för att kunna fullfölja sitt myndighetsuppdrag.

- Villkoret bedöms vara uppfyllt.

Årlig revision utförd av godkänd eller auktoriserad revisor

Ibn Rushd har genomfört revision med auktoriserad revisor.

- Villkoret bedöms vara uppfyllt.

Redovisa en handlingsplan till följd av utvärderingen "När tilliten prövas"

De brister som konstaterats i Ibn Rushd är allvarliga utifrån den demokratiska och inkluderande värdegrunden som folkbildningen står för. Ibn Rushd väljer att bemöta bristerna med ett program för organisatorisk utveckling genom att stärka strukturer, samarbete och kompetens. Genom att skapa förutsättningarna för att förändra och säkerställa att organisationen kommer att kunna fortsätta utvecklas.

Då kritiken huvudsakligen har handlat om organisationens oförmåga att vara relevant för sina medlemsorganisationer och att fullt ut implementera värdegrundsfrågor i verksamheten bedöms detta angreppssätt vara ändamålsenligt. Studieförbund som organisationer är utpräglade tjänstepersonsorganisationer där personal och förtroendevalda är den största finansiella kostnaden och verksamhetsmässiga tillgången. Detta betyder att den kompetens och handlingsutrymme som personalen har och den organisatoriska kulturen de verkar inom är centralt för organisationens förmåga att uppnå sina mål.

- Villkoret bedöms vara uppfyllt

Ta inte bort efterföljande avsnittsbrytning!

Tabellbilaga

Bilagan innehåller de tabeller som används i rapporten. Se referenser i texten.

Verksamhetsformerna

Studiecirkel

	2016	2017	2018
Arrangemang	2 979	4 300	3 703
Timmar	228 036	288 672	274 375
Unika deltagare			

Annan folkbildningsverksamhet

	2016	2017	2018
Arrangemang	996	745	905
Timmar	56 693	33 757	40 943
Unika deltagare			

Kulturprogram

	2016	2017	2018
Arrangemang	1 625	1 726	2 317

Förstärkningsbidraget

Antal deltagare	2016	2017	2018
Studiecirkel	76	54	24
Annan folkbildningsverksamhet	16	27	29
Kulturprogram	X	245	X

Antal arrangemang	2016	2017	2018
Studiecirkel	22	21	4
Annan folkbildningsverksamhet	9	10	5
Kulturprogram	X	71	X

Demografi

Studiecirkelverksamhetens fördelning geografiskt

	Studietimmar i cirkel			Arrangemang i cirkel		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Landsbygdskommun	11 582	11 295	13 139	210	260	225
Landsbygdskommun med besöksnäring	348		700	5		10
Lågpendlingskommun nära större stad	18 222	18 548	20 525	258	345	329
Mindre stad/tätort	20 916	31 596	20 819	325	530	303
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	14 152	11 144	13 363	139	158	214
Pendlingskommun nära storstad	41 223	65 707	68 637	418	749	457
Pendlingskommun nära större stad	18 394	23 634	23 329	232	364	369
Storstäder	58 340	62 775	60 290	869	944	865
Större stad	44 859	63 973	53 573	523	950	931
Summa	228 036	288 672	274 375	2 979	4 300	3 703

	Unika deltagare i cirkel			Förstärkningsbidrag i cirkel		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Landsbygdskommun	308	349	517	2	1	
Landsbygdskommun med besöksnäring	21		28	2	8	
Lågpendlingskommun nära större stad	436	611	737	14	19	
Mindre stad/tätort	721	990	787	1	1	
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	332	290	405	7	3	24
Pendlingskommun nära storstad	413	1 190	1 383	9	6	
Pendlingskommun nära större stad	375	615	582	40	4	
Storstäder	2 533	2 418	2 335	1	12	
Större stad	1 361	2 054	2 304	76	54	24
Summa	6 500	8 517	9 078	2	1	

Ålder i studiecirkel

Studiecirkel	2016			2017			2018		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
0–12 år				10		10			
13–19 år	917	1 073	1 990	1 097	1 279	2 376	1 153	1 341	2 494
20–24 år	411	489	900	456	619	1 075	451	659	1 110
25–44 år	1 138	1 270	2 408	1 479	1 714	3 193	1 598	1 786	3 384
45–64 år	490	644	1 134	742	830	1 572	877	1 040	1 917
65 år-	61	89	150	102	113	215	112	155	267
Summa	3 017	3 565	6 582	3 886	4 555	8 441	4 191	4 981	9 172

Geografisk härkomst i studiecirkel

	2017			2018		
	Inrikes	Utrikes	Totalt	Inrikes	Utrikes	Totalt
Landsbygdskommun		220	220		333	333
Landsbygdskommun med besöksnäring				17		17
Lågpendlingskommun nära större stad	6	446	452	7	449	456
Mindre stad/tätort	20	677	697	3	452	455
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort		195	195		225	225
Pendlingskommun nära storstad	302	693	995	381	755	1 136
Pendlingskommun nära större stad	9	359	368	3	347	350
Storstäder	391	1 372	1 763	272	1 132	1 404
Större stad	181	1 236	1 417	85	1 424	1 509
Totalsumma	909	5 198	6 107	751	5 134	5 885

Utbildning i cirkel

Radetiketter	2016			2017			2018		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Eftergymnasial utbildning <3 år	231	351	582	308	498	806	313	502	815
Eftergymnasial utbildning 3 år el längre	214	321	535	309	439	748	328	407	735
Ej träff UREG 2016-01-01	42	67	109	37	70	107	43	18	61
Ej träff UREG 2017-01-01	1 157	1 185	2 342	1 461	1 499	2 960	1 618	1 736	3 354
Förgymnasial utbildning	267	415	682	402	573	975	432	627	1 059
Gymnasial utbildning <3 år	338	384	722	394	533	927	380	573	953
Gymnasial utbildning 3 år	731	797	1 528	995	999	1 994	1 024	1 077	2 101
Uppgift saknas	231	351	582	308	498	806	313	502	815
Totalsumma	1 890	2 627	2 938	3 453	3 906	4 611	4 095	4 922	1 890

